

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ І.І. МЕЧНИКОВА

Кафедра політології

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор

з науково-педагогічної роботи

Майя НІКОЛАЄВА

09

2024р

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«ІСТОРІЯ, ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА В СУЧАСНІЙ
ДЕМОКРАТІЇ»

Рівень вищої освіти

другий (магістерський) рівень

Галузь знань

20 Аграрні науки та продовольство

Спеціальність

207 Водні біоресурси та аквакультура

Освітньо-професійна програма

Охорона, відтворення та раціональне
використання гідробіоресурсів

ОНУ
2024

Робоча програма навчальної дисципліни «Історія, теорія і практика в сучасній демократії». Одеса: ОНУ. 2024. 17 с.

Розробник: **І.В. Бубнов**, кандидат історичних наук, доцент.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри політології
Протокол № 1 від «30» 08 2024р.

Завідувач кафедри

Світлана КОЧ
(прізвище та ініціали)

Погоджено із гарантом ОНП

Охорона, відтворення

та раціональне використання гідробіоресурсів

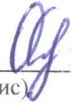

Павло ШЕКК
(прізвище та ініціали)

Схвалено навчально-методичною комісією (НМК) ФМВПС

Протокол № 1 від «30» 08 2024р.

Голова НМК

(підпис)

Олег ХОРОШИЛОВ
(прізвище та ініціали)

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри

Протокол №   від « »   20   р.

Завідувач кафедри

(підпис)

(прізвище та ініціали)

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри

Протокол №   від « »   20   р.

Завідувач кафедри

(підпис)

(прізвище та ініціали)

1.Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, спеціалізація, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		<i>денна форма навчання</i>	<i>заочна форма навчання</i>
Загальна кількість: Всього кредитів – 2 змістових модулів – 2 ІНДЗ* – не заплановано	Галузь знань 20 Аграрні науки та про- довольство Спеціальність 207 Водні біоресурси та аквакультура Рівень вищої освіти: другий (магістерський)	Вибіркова ВД1.2	
		<i>Рік підготовки:</i>	
		<i>1-й</i>	<i>1-й</i>
		<i>Семестр</i>	
		<i>2-й</i>	<i>2-й</i>
		<i>Лекції</i>	
		16 год.	4 год.
		<i>Практичні, семінарські</i>	
		14 год.	2 год.
		<i>Лабораторні</i>	
		год.	год.
		<i>Самостійна робота</i>	
		30 год.	54 год.
		Форма підсумкового контролю: залік	

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ І.І. МЕЧНИКОВА

Кафедра політології

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор

з науково-педагогічної роботи

Майя НІКОЛАЄВА

09

2024р

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«ІСТОРІЯ, ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА В СУЧАСНІЙ
ДЕМОКРАТІЇ»

Рівень вищої освіти

другий (магістерський) рівень

Галузь знань

20 Аграрні науки та продовольство

Спеціальність

207 Водні біоресурси та аквакультура

Освітньо-професійна програма

Охорона, відтворення та раціональне
використання гідробіоресурсів

ОНУ
2024

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою дисципліни є формування у здобувачів необхідних знань, навичок та цінностей, пов'язаних з ефективною, поінформованою і компетентною демократичною взаємодією громадян у суспільстві, розвиток у них фундаментальних засад демократичної політичної культури і вміння застосовувати політичні знання в своїй професійній і громадській діяльності

Завданнями дисципліни є: систематизація і роз'яснення основних понять та проблем теорії і практики демократії, необхідних для осягнення засад аналізу сучасного політичного процесу і розвитку громадянської активності здобувачів.

Процес вивчення дисципліни спрямований на формування елементів наступних **компетенностей**:

Загальні компетентності

K01. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології

K02. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел

Очікувані програмні результати навчання (РН):

R02. Вільно презентувати та обговорювати усно і письмово результати досліджень та інновацій, інші питання професійної діяльності державною та іноземною мовами.

R03. Відшуковувати необхідну інформацію, використовуючи різноманітні ресурси: журнали, бази даних, відкриті дані та інші ресурси, аналізувати та оцінювати цю інформацію.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач повинен:

знати: основні закономірності змін історичних форм сучасної теорії демократії; філософські засади демократичного врядування; ключові концепції та теорії демократії, їх еволюцію; ключові принципи розвитку та функціонування демократії; механізми демократії, їх роль та особливості ефективного функціонування; принципи формування громадянського суспільства, чинники що сприяють його розвитку та виклики пов'язані з його утвердженням; особливості формування активного громадянина, як одного з ключових суб'єктів демократичного врядування; виклики і загрози демократії в сучасному світі.

вміти: визначати теоретичні, духовні та прикладні аспекти демократичного світогляду; критично аналізувати інформацію, розглядати питання з різних позицій та приймати обґрунтовані рішення; працювати спільно з іншими задля досягнення мети, ефективно взаємодіяти з людьми різних поглядів та переконань; ідентифікувати існуючі проблеми демократичного правління та формувати власну позицію щодо їх вирішення; застосовувати інструменти громадської участі для вирішення суспільних проблем; здійснювати ефективну комунікацію з органами влади, громадськими організаціями та мас-медіа.

3. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль 1. Поняття, генеза та моделі демократії.

Тема 1. Вступ до курсу. Поняття та виміри демократії.

Етимологічні визначення демократії. Нормативний і емпіричний підходи. Відмінні характеристики демократії. Типологія демократії.

Тема 2. Історичний розвиток демократії.

Первісна демократія. Витоки демократії в Античному світі. Розвиток демократичних ідей у період Середньовіччя.

Тема 3. Основні сучасні концепції та моделі демократії.

Демократія класичного лібералізму. Колективістські концепції демократії. Теоретичні моделі плюралістичної демократії. Роль мас в сучасних демократіях.

Тема 4. Умови і шляхи переходу до демократії.

Ціннісні і раціонально-утилітарні обґрунтування необхідності демократії. Характеристика основних передумов демократизації. Загальні моделі і закономірності демократизації.

Змістовий модуль 2. Демократія у практично-інституційному вимірі

Тема 5. Інститути демократії: структури та функції.

Парламент, уряд, судова система як опори демократії. Виборчі системи та їх вплив на демократію. Роль конституції та права у демократії.

Тема 6. Громадянське суспільство і демократична участь.

Громадянське суспільство і його роль у функціонуванні демократичного правління. Соціальні рухи та громадська активність. Громадська участь у процесах прийняття рішень.

Тема 7. Демократія і медія: виклики інформаційного суспільства.

Свобода слова як основа демократії. Електронна демократія та цифрове голосування. Вплив соціальних мереж та інтернету на політичну участь. Проблеми дезінформації та маніпуляцій у політичному процесі.

Тема 8. Проблеми розвитку демократії в контексті сучасних глобалізаційних викликів та шляхи їх вирішення.

Зниження рівня довіри до демократичних інституцій. Популізм як ключовий виклик демократії. Проблеми ефективності представницьких органів влади та публічної політики. Основні шляхи щодо адаптації демократії до сучасних викликів і загроз.

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	ін д	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий модуль 1. Поняття, генеза та моделі демократії												
Тема 1. Вступ до курсу. Поняття та виміри демократії.	7	2	2	-	-	3	6	-	-	-	-	6
Тема 2. Історичний розвиток демократії.	8	2	2	-	-	4	7	-	-	-	-	7
Тема 3. Основні сучасні концепції та моделі демократії.	8	2	2	-	-	4	9	1	1	-	-	7
Тема 4. Умови і шляхи переходу до демократії.	7	2	2	-	-	3	8	1	-	-	-	7
Разом за змістовим модулем 1	30	8	8	-	-	14	30	2	1	-	-	27
Змістовий модуль 2. Демократія у практично-інституційному вимірі												
Тема 5. Інститути демократії: структури та функції.	6	2	-	-	-	4	6	-	-	-	-	6
Тема 6. Громадянське суспільство і демократична участь	8	2	2	-	-	4	7	-	-	-	-	7
Тема 7. Демократія і медія: виклики інформаційного суспільства.	8	2	2	-	-	4	8	1	-	-	-	7
Тема 8. Проблеми розвитку демократії в контексті сучасних глобалізаційних викликів та шляхи їх вирішення.	8	2	2	-	-	4	9	1	1	-	-	7
Разом за змістовим модулем 2	30	8	6	-	-	16	30	2	1	-	-	27
Усього годин	60	16	14	-	-	30	60	4	2	-	-	54

5. ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Назва теми	Кількість Годин (денна форма навч)	Кількість Годин (заочна форма навч)
1	Демократія як принцип політичної організації та життєдіяльності суспільства 1. Основні поняття демократії. 2. Нормативні й емпіричні дефініції демократії та їх взаємозв'язок. 3. Багатоманітність сучасних концепцій демократії, їх переваги і недоліки.	2	1
2	Гене́за уявлень про демократію від часів Античності до Нового часу 1. Сутність первіснообщинної демократії. 2. Афінська демократія як деспотія більшості. 3. Доля демократії у середньовічній Європі. Християнське розуміння демократії. 4. Основні етапи становлення та розвитку демократії у Новий час (концепції Дж. Локка, Ж. Ж. Руссо, Ш. Монтеск'є).	2	-
3	Новітні концепції концепції та моделі демократії 1. Концепція ліберальної демократії: основні риси та недоліки. 2. Характеристика сучасних теоретичних концепцій і моделей демократії (колективістські моделі демократії; плюралістична, елітарна, партисипаторна теорії демократії).	2	-
4	Сучасні демократичні транзити 1. Раціонально-утилітарні та ціннісні обґрунтування демократії 2. Економічні і соціальні передумови демократії. 3. Роль політичної культури у становленні демократії. 4. Роль геополітичних факторів у процесах переходу до демократії.	2	-
5	Громадянське суспільство і демократична участь. 1. Поняття, структура і функції громадянського суспільства 2. Поняття політичної і громадянської культури. 3. Основні виміри громадянської культури. 4. Форми громадянської участі та зміцнення демократії	2	-
6	Демократія в епоху цифрових технологій 1. Електронна демократія та цифрове голосування. 2. Роль соціальних медіа у розвитку чи кризі демократії 3. Фейкові новини, дезінформація та їх вплив на політичні процеси.	2	-
7	Кризи демократії: загрози та виклики сучасного світу. 1. Популізм, радикалізм, постправда як виклики. 2. Зростання авторитаризму та зниження рівня довіри до демократичних інституцій. 3. Основні шляхи щодо адаптації демократії до сучасних викликів і загроз.	2	1
Разом		14	2

6. Теми семінарських занять

(не передбачено)

7. Теми лабораторних занять.

(не передбачено)

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин (д.в)	Кількість годин (з.в.)
1	Тема 1. Вступ до курсу. Поняття та виміри демократії.. Опрацюйте рекомендовану літературу. На підставі лекційного матеріалу підготуватися до виконання тематичного тестового завдання. Визначте умови формування, сутність та зміст концепту демократії. Поясніть який зміст укладається в поняття демократії. Проаналізуйте суттєві, системотвірні ознаки демократії. Охарактеризуйте базові конституційні принципи демократії.	3	6
2	Тема 2. Історичний розвиток демократії. Опрацюйте рекомендовану літературу. На підставі лекційного матеріалу підготуватися до виконання тематичного тестового завдання. Поясніть сутність первіснообщинної демократії. Визначте характерні риси афінської демократії. Охарактеризуйте роль демосу в афінській демократії. Поясніть сутність християнського розуміння демократії. Визначте роль середньовічної Церкви у формуванні принципів представницького правління. Підготуватися до дебатів на тему «Чи була антична демократія справді демократичною?»	4	7
3	Тема 3 Основні сучасні концепції та моделі демократії. Опрацюйте рекомендовану літературу. Підготувати есе щодо власного бачення ідеальної демократії. Поясніть сутність ліберальної демократії. Визначте у чому переваги та недоліки ліберальної демократії. Обґрунтуйте сутність плебісцитарної партійної демократії. Охарактеризуйте концепцію колективістської демократії. Поясніть сутність твердження: демократія – це баланс груп інтересів. На окремих прикладах здійсніть аналіз сучасних прикладів моделей демократії в країнах (наприклад, Швеція, США, Індія).	4	7
4	Тема 4. Умови і шляхи переходу до демократії. Опрацюйте рекомендовану літературу. На підставі лекційного матеріалу підготуватися до виконання тематичного тестового завдання. Проаналізуйте сутність та значення економічних та соціальних передумов демократії. Визначте роль соціокультурних чинників щодо переходу до демократії. Охарактеризуйте зовнішні передумови переходу до демократії. Порівняти основні сучасні моделі демократизації на прикладах окремих держав. Визначити головні закономірності процесів демократизації.	3	7

5	<p>Тема 5. Інститути демократії: структури та функції. Опрацюйте рекомендовану літературу. На підставі лекційного матеріалу підготуватися до виконання тематичного тестового завдання Визначити проблеми та перспективи функціонування інститутів представницької демократії. Охарактеризувати ключові цінності, принципи і особливості представницької демократії. Проаналізувати умови, необхідні для ефективного функціонування представницької влади. Колективна робота на тему «Яка виборча система краще працює в багатонаціональних державах».</p>	4	6
6	<p>Тема 6. Громадянське суспільство і демократична участь Опрацюйте рекомендовану літературу. Підготовка до дебатів на тему «Чи достатньо громадянської активності для впливу на політику?» Визначити сутність громадянського суспільства та головні закономірності його функціонування. Проаналізувати відмінності громадянського суспільства від держави. Охарактеризувати головні умови формування громадянського суспільства. Проаналізувати приклади успішних громадянських ініціатив (наприклад, «Грета Тунберг і кліматичний активізм»).</p>	4	7
7	<p>Тема 7. Демократія і медія: виклики інформаційного суспільства. Опрацюйте рекомендовану літературу. На підставі лекційного матеріалу підготуватися до виконання тематичного тестового завдання. Підготовка до дискусії на тему «Чи впливають соціальні медія на якість демократії?» Охарактеризувати роль мас-медія в демократичному суспільстві. Проаналізувати як медія висвітлюють демократичні вибори (через реальні приклади з новин). Визначити роль соціальних медія у розвитку чи кризі демократії. Практичне завдання – розробити власний варіант стратегії для розвитку медіаграмотності.</p>	4	7
8	<p>Тема 8. Проблеми розвитку демократії в контексті сучасних глобалізаційних викликів та шляхи їх вирішення. Опрацюйте рекомендовану літературу. Підготуватися до дебатів на тему «Чи є авторитаризм серйозною загрозою для сучасних демократій?» Здійснити аналіз кейсів: зростання популізму в сучасних демократіях (США, Угорщина, Бразилія). Визначити основні шляхи рішень задля подолання кризи довіри до демократії Проаналізувати, чи можуть сучасні технології (електронне голосування, блокчейн тощо) зробити демократію ефективнішою.</p>	4	7
	Разом	30	54

До самостійної роботи відноситься:

- підготовка до лекцій і практичних занять;
- підготовка фіксованих усних доповідей з відповідної тематики практичних занять.

9. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

При вивченні навчальної дисципліни «Історія, теорія і практика в сучасній демократії» застосовуються словесний, наочний, практичний методи навчання: читання лекції, опрацювання текстів основних робіт дослідників, роботу з навчальною та спеціальною літературою, індивідуальні консультації.

Словесні та наочні методи навчання (лекційні заняття; опитування; консультування; доповіді та мультимедійні презентації);

Практичні (тестові вправи; опрацювання матеріалу шляхом підготовки презентації, написання тематичних есе);

Колективне та індивідуальне опрацювання завдань (колективне обговорення, виконання та презентація ІНДЗ, обговорення проблемних питань та результатів самостійної роботи).

Для розв'язання учбово-професійних завдань навчальної дисципліни застосовано комплексний підхід до діяльності у процесі навчання. Використовуються класичні дидактичні методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності (лекція-пояснення, бесіда, контроль, самоконтроль, взаємоконтроль і т.п.)

Основні форми (методи) проведення занять – це різні типи лекцій, а також практичні заняття – теоретичне обговорення питань, дискусія, співбесіда, реферативна форма, презентація, інтерактивний онлайн дискурс

10. ФОРМИ КОНТРОЛЮ

Засоби діагностики якості освіти включають в себе поточний, періодичний та підсумковий контроль.

Поточний контроль: усний контроль: індивідуальне і фронтальне опитування, захист рефератів/презентацій, доповідь; написання есе; письмовий контроль: оцінювання якості виконання самостійної роботи за темами.

Періодичний контроль: тестовий контроль: оцінювання контрольних робіт за змістовими модулями (можливо тестування, контрольне опитування).

Підсумковий контроль: залік

Критерії оцінювання результатів навчання:

Оцінка за національною шкалою та відсоток від максимальної кількості балів	Теоретична підготовка	Практична підготовка
	Здобувач освіти	
Відмінно (90-100% від максимальної кількості балів)	у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно, самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей; глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань, використовуючи при цьому нормативну, обов'язкову та додаткову літературу; робить самостійні	глибоко та всебічно розкриває сутність практичних/розрахункових завдань, використовуючи при цьому нормативну, обов'язкову та додаткову літературу; може аргументовано обрати

	<p>висновки, виявляє причинно-наслідкові зв'язки; самостійно знаходить додаткову інформацію та використовує її для реалізації поставлених перед ним завдань. Здобувач здатен виділяти суттєві ознаки вивченого за допомогою операцій синтезу, аналізу, виявляти причинно-наслідкові зв'язки, формувати висновки і узагальнення, вільно оперувати фактами та відомостями.</p>	<p>раціональний спосіб виконання завдання й оцінити результати власної практичної діяльності; виконує творчі завдання та ініціює нові шляхи їх виконання; вільно використовує набуті теоретичні знання при аналізі практичного матеріалу; проявляє творчий підхід до виконання індивідуальних та колективних завдань при самостійній роботі.</p>
<p>Добре (75-89% від максимальної кількості балів)</p>	<p>достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обгрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, використовуючи при цьому нормативну та обов'язкову літературу; при представленні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, застосовує знання для розв'язання стандартних ситуацій; самостійно аналізує, узагальнює і систематизує навчальну інформацію, але допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки.</p>	<p>правильно вирішив більшість розрахункових /тестових завдань за зразком; має стійкі навички виконання завдання</p>
<p>Задовільно (60-74% від максимальної кількості балів)</p>	<p>володіє навчальним матеріалом на репродуктивному рівні або відтворює певну частину навчального матеріалу з елементами логічних зв'язків, знає основні поняття навчального матеріалу; має ускладнення під час виділення суттєвих ознак вивченого; під час виявлення причинно-наслідкових зв'язків і формулювання висновків.</p>	<p>може використовувати знання в стандартних ситуаціях, має елементарні, нестійкі навички виконання завдання. Правильно вирішив половину розрахункових/тестових завдань. Здобувач має ускладнення під час виділення суттєвих ознак вивченого; під час виявлення причинно-наслідкових зв'язків і формулювання висновків.</p>
<p>Не задовільно з можливістю повторного складання (35-59% від максимальної кількості балів)</p>	<p>володіє навчальним матеріалом поверхово й фрагментарно (без аргументації та обгрунтування); безсистемно виокремлює випадкові ознаки вивченого; не вміє робити найпростіші операції аналізу і синтезу; робити узагальнення, висновки; під час відповіді допускаються суттєві помилки</p>	<p>недостатньо розкриває сутність практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності, правильно вирішив окремі розрахункові/тестові завдання за допомогою викладача, відсутні сформовані уміння та навички.</p>

Не задовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не володіє навчальним матеріалом	виконує лише елементи завдання, потребує постійної допомоги викладача
---	----------------------------------	---

11. ПИТАННЯ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДО ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ.

1. Цінності та основний зміст демократії: загальна характеристика.
2. Основні ознаки демократії.
3. Афінівська модель демократії (Платон, Арістотель).
4. Класична ліберальна концепція демократії.
5. Пліуралістична модель демократії.
6. Теорія поліархії Р. Даля.
7. Представницька демократія: сутність та зміст поняття.
8. Характерні риси представницького правління.
9. Ключові принципи демократії та представницького правління.
10. Рівність соціальна і політична.
11. Свобода як одна з важливіших цінностей демократії.
12. Сутнісні особливості свободи слова.
13. Громадські свободи особистості.
14. Поняття політичного інституту: основні підходи до визначення.
15. Парламент як найважливіший інститут представницької демократії.
16. Політичні інститути в системі функціонування представницької влади.
17. Роль виборів в системі демократії.
18. Умови, необхідні для ефективного функціонування представницької демократичної влади.
19. Аксиологічні засади демократичного розвитку.
20. Економічні умови розвитку демократії.
21. Соціальні умови розвитку демократії.
22. Політичні умови розвитку представницької демократії.
23. Вибори, виборчі системи, політичні партії та їхні функції.
24. Роль виборів у демократії
25. Роль громадянської політичної культури в сучасній демократії.
26. Гласність як поняття соціального стану суспільства.
27. Виклики для громадянського суспільства в умовах демократії.
28. Історичні передумови формування громадянського суспільства
29. Персоналізація електорального вибору як виклик демократії
30. Домінанти сучасної громадянської політичної культури.
31. Специфіка сучасних каналів політичної комунікації
32. Громадська думка як вияв масової політичної свідомості.
33. Ключові проблеми та ризики демократичного правління.
34. Чинники низької ефективності представницьких органів влади.
35. Причини поширення популізму в демократичних країнах.
36. Механізми протидії популізму у системі представницької демократії.
37. «Віртуальна політика» як виклик представницької демократії.
38. Механізми підвищення рівня довіри до основних інститутів демократії.
39. Трансформація представницького правління на сучасному етапі глобалізації.
40. Перспективи розвитку демократії.

12. РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ ЗДОБУВАЧІ

Поточний та періодичний контроль							Сума балів
Змістовий модуль 1			Змістовий модуль 2			Підсумковий контроль	
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7 Модульний контроль	
						залік	
10	10	10	10	10	10	40 (10+30)	100

T1, T2 ... T7 – теми практичних занять

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проєкту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
85-89	B	добре	
75-84	C		
70-74	D	задовільно	
60-69	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

13. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ.

1. Бубнов І.В. Робоча програма навчальної дисципліни «Історія, теорія і практика в сучасній демократії» для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності 207 Водні біоресурси та аквакультура
2. Бубнов І.В. Силабус навчальної дисципліни «Історія, теорія і практика в сучасній демократії» для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності 207 Водні біоресурси та аквакультура
3. Електронний навчальний курс дисципліни «Історія, теорія і практика в сучасній демократії»

Вищезазначене навчально-методичне забезпечення розміщено за посиланнями:
<http://dpt19s.odeku.edu.ua/course/view.php?id=46>

14. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Бебик В. М. Менеджмент виборчої кампанії: ресурси, технології, маркетинг: Навч.-метод. посіб. К.: МАУП, 2001. 216 с.
2. Біленчук П. Д., Кравченко В.В., Підмогильний М.В. Місцеве самоврядування. Муніципальне право. Київ, 2000. 187 с.
3. Богашов О. А. Конституційно-правовий статус органів управління виборчим процесом в Україні. Київ: Центр учб. л-ри, 2013. 273 с.
4. Головаха Є. І., Бекешкіна І. Е., Небоженко В. С. Демократизація суспільства і розвиток особистості від тоталітаризму до демократії. К.: Наук. думка, 1992. 267 с.
5. Гьофе Г. Демократія в епоху глобалізації. К. : ППС, 2007. 425 с.
6. Демократія. Антологія / упорядник О. Проценко. К. : Смолоскип, 2005. 1104 с.
7. Історія політичної думки : підручник / за заг.ред. Хоми Н.М. [І.В. Алексеєнко, Т.В. Андрущенко, О.В. Бабкіна, та ін.]. – Львів: Новий Львів-2000, 2016 р. 1000 с. .
9. Колодій А. М., Олійник А. Ю. Державне будівництво і місцеве самоврядування: Навч. посіб. К.: Юрінком Інтер, 2001. 304 с
10. Основи демократії: посібник / Бессонова М., Бірюков О., Бондарчук С. та ін.; за заг. ред. А. Колодій; АПН України та ін. Київ: Ай Бі, 2002. 679 с.
11. Основи демократії : підручник для студентів вищих навчальних закладів / за заг. ред. А. Ф. Колодій. Третє видання, оновлене і доповнене. Львів : Астролябія, 2009. 832 с.
12. Парламентаризм та парламентська діяльність: словник-довідник / за заг. ред. В. А. Гошовської. Київ: НАДУ, 2010. 352 с.
13. Політологічний енциклопедичний словник / упор. В. П. Горбатенко; за ред. Ю. С. Шемшученка, В. Д. Бабкіна, В. П. Горбатенка. 2-ге вид., допов. і перероб. Київ: Генеза, 2004. 736 с.
14. Представницька влада у державотворчому процесі України: монографія / за ред. В. А. Гошовської. Київ: НАДУ, 2018. 384 с.
15. Шипілов Л. М. Народовладдя як основа демократичної держави. Харків: ФІНН, 2009. 216 с

Додаткова

1. Алексеєнко І. Політична участь: здобутки, проблеми, перспективи // Вісник УАДУ. 2000. № 4. С. 267–274.
2. Арістотель. Політика / пер. з давньогр., авт. передм. О. Кислюк. 3-тє вид. Київ: Вид-во Соломії Павличко «Основи», 2005. 239 с.
3. Бакумов О. С. Конституційне право громадян України на участь у виборах і

- референдумах та проблеми його реалізації. Харків: Право, 2015. 248 с.
4. Гірняк М. Європейська хартія місцевого самоврядування в правовому полі України: аналіз ситуації // Людина і політика. 2001. № 3.
  5. Даль Р. А. Поліархія. Участь у політичному житті та опозиція: пер. з англ. О. Д. Білогородський. Харків, 2002. 216 с.
  6. Дергачов О. Місце політичних партій у здійсненні влади в Україні. Політична думка. 2002. № 1. С. 3–23.
  7. Джудіс Д. Великий вибух популізму: як економічна криза змінила світову політику. Харків: Клуб сімейного дозвілля, 2017. 192 с.
  8. Дуглас Н., Волліс Дж., Вайнгест Б. Насильство та суспільні порядки. Основні чинники, які вплинули на хід історії: пер. з англ. Тарас Цимбал. Київ: Наш формат, 2017. 352 с.
  9. Енциклопедичний словник з державного управління / уклад. : Ю. П. Сурмін, В. Д. Бакуменко, А. М. Михненко та ін. ; за ред. Ю. В. Ковбасюка, В. П. Трошинського, Ю. П. Сурміна. Київ: НАДУ, 2010. 820 с.
  10. Епплблом Е. Сутінки демократії: підступна спокуса авторитаризму. Київ: HREC PRESS, 2023. 220 с.
  11. Кін Джон. Громадянське суспільство. Старі образи, нове бачення./ Пер. з англ.. О. Греценко. К.: К.І.С. АНОД, 2000. 191с.
  12. Кондратенко О. Ю. Україна у світових рейтингах демократії: монографія. Київ: ППІЕНД ім. І. Ф. Кураса НАН України, 2023. 176 с.
  13. Латигіна Н. Основні критерії, принципи та рівні здійснення демократії // Політичний менеджмент. 2009. №3. С. 81-91.
  14. Лок Дж. Два трактати про врядування / Джон Лок; пер. з англ. Олександр Терех, Ростислав Димерець. Київ: Основи, 2001. 264 с.
  15. Платон. Держава / пер. з давньогр. Дз. Коваль. Київ: Орієнтир, 2017. 336 с.
  16. Політика безпеки України: проблеми політичного і державного правління. Прогнозна оцінка, механізми забезпечення: аналіт. зап. Київ: ППІЕНД ім. І. Ф. Кураса НАН України, 2023. 64 с.
  17. Політичний процес у незалежній Україні: підсумки і проблеми. Київ: ППІЕНД ім. І. Ф. Кураса НАН України, 2021. 704 с.
  18. Фукуяма Ф. Лібералізм і його протиріччя / пер. з англ. Катерина Диса. Київ: Наш Формат, 2023. 152 с.
  19. Фукуяма Ф. Політичний порядок і політичний занепад. Від промислової революції до глобалізації демократії: пер. з англ. Тарас Цимбал і Роман Корнута. Київ: Наш формат, 2019. 608 с.

15. ЕЛЕКТРОННІ ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. <http://lib.onu.edu.ua> – Наукова бібліотека Одеського національного університету
2. <http://www.nbuv.gov.ua/portal> – Наукова періодика України. Сторінка відкритого доступу Національної бібліотеки України ім. В Вернадського
3. <http://www.viche.info> – Сайт журналу «Віче»
4. <http://www.ipiend.gov.ua> – Сайт Інституту політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України.
5. <http://www.ucipr.kiev.ua> – Сайт Українського незалежного центру політичних досліджень.
6. <http://www.eprints.library.odku.edu.ua> – Репозитарій ОДЕКУ
7. <http://www.dibu.kiev.ua/> – Національна історична бібліотека України
8. <http://www.nplu.org/> – Національна парламентська бібліотека України

9. https://public.wsu.edu/~hegglund/courses/389/rushdie_new_empire.htm – Інформаційні ресурси в Інтернеті Офіційні веб-сайти органів державної виконавчої влади, інших органів
10. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/396-20#Text> – Виборчий кодекс України. Офіційний портал Верховної Ради України.
11. <http://www.kmu.gov.ua/> Кабінет Міністрів України. Офіційний веб-портал
12. <http://www.rada.gov.ua/> – Верховна Рада України. Офіційний веб-портал.